SZEGEDI HIRADÓ.

85-ik szám. **Szombaton, oktober 26-án 1861.** **Harmadik évfolyam.**

Megjelenik:
Hetenkint kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői iroda:
Széchenyi-tér, Pfann-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:
Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési föltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozhordással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitetve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:
Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.
Bélyegdij minden egyes beigtatásért 30 ujkr.
A nyilttérben a háromhasábos petitsor igtatási dija 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetmények Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Közszellem.

A megyei alkotmányos élet láthatára fölött vészterhes s villámos felhök boronganak.

Sötét arcokkal találkozunk; a magyar öltönyviselet gyérülni kezd, s kalmár szellemü emberek — a politikai nyomott légkör élő hévmérői, szélkiáltói — elöveszik a magas, vagy félmagas tetejü kalapokat; a közhangulat baljóslatu, lehangoló, miként a légkör, bekövetkező viharjárás előtt. A tavasz virágos reményeit, örömeit a politikai életben is az áldástalan ősz letarolt mezői váltják fel; ugy rémlik, mintha a nemzet-szív pezsgő lüktetésében felakadva volna. Megdöbbentő jelenségek!

De hát azért, mert az éltető nap nem ragyog mindig felhötlen égen; mert áldásthozó esőzések nem termékenyitik kivánság szerint a gazda földeit, s üdítő szelek és delejes villámlások villanytenger árja nem frissitik fel az állat- és növényvilágot: kétségbeessék-e az anyagi javak embere?... s lemondjon-e jobb hitéről a jog, örök igazság és szellemiség értelmes apostola azért, mert a haza egén villámok cikáznak s morgó föllegek tornyosulnak, pusztitó viharok elöjelei fenyegető alakban mutatkoznak? Nem, feladni nem szabad reményeinket, vallásos emberek vagyunk, s hinnünk kell, hogy az isteni gondviselés vészben, viharban fog nyilatkozni, és a felhök csattogásai s az égi tüzek messze világitó lángoszlopai között fogja tudtunkra adni e szavakat: „Igazak voltatok s el nem vesztek.“

Jóravaló nemzet a sors csapásai s a balkörülmények nyomasztó hatásai alatt nemesedik, megedzi magát; nem hogy a félelem gyáva érzete esze és szive fölött diadalt ülhetne.

Amely nemzet fiaiban a közügyek és közjogok iránti lelkesedés s a honpolgári áldozatkészség isteni eredetü fölhevülése megfogyatkozik, vagy épen kihamvad: ez lehet lelki emelkedettség nélküli embercsoport, de nem öntudatos népcsalád, és ezért csak arra való, hogy a hatalom anyagi tehetségeivel kénye s kedve szerint rendelkezzék, s arra nem érett, hogy az emberiség nemes levele, a szabadságnak paradicsomi gyümölcseit izlelhesse s élvezhesse.

Lelkesedjünk! Ne várjuk, hogy a haza bércei, rónáink növényei, halmaink erdőségei helyettünk meginduljanak; ezek életvilága nélkülözi az öntudatot, mi rendelkezünk a cselekvő erő szellemi fölényeivel. Mutassuk meg, hogy Árpád a honalkotó hös nemzetének nem elsatnyult, elkorcsult s fattyu sarjadékai vagyunk; de inkább a világtörténelmileg hires ös erőnek szellem- és testben romlatlan hit-bizományosai.

„Midőn a nemzeti hüség és a nemzeti becsület ügye forog fenn, akkor semmiféle viszonyok közt sem szabad engedékenyeknek lennünk“ — ezt mondá Canning. Fogadjuk el ezen aranytanácsot és toldjuk meg azzal, hogy minden körülmények közt fölemelt fövel járjunk, igazságos ügyünk bizonyos győzelmében ne kételkedjünk, s áldozzunk magunkért a hazának és a hazáért magunknak.

Az élet nyavalyás tengődés költészet nélkül, és a nemzeteknek is megvannak költészeti pillanatik; balszerencse, nehéz megpróbáltatások, mindannyi emeltyüi egy nemzetélet költészetének, képei borongók s a szenvedések árnyékrajzával kárpitozottak lehetnek ugyan, de a fájdalmak a jellemek nemesitő tényezői; mert a nemzet szellemi életidegei felhangolására delejes erővel hatnak.

Az ó-kori pártos zsidók Fáraó jármát, kenyerét, hagymáit visszaohajtották a szabad pusztákon, csakhogy nemzeti államférfiaik, Mózes és Áron vélt zsarnoksága alul szabaduljanak. A magyar nemzetnek ugyanez idő szerint Mózesei nincsenek, de nincsenek ám nemzeti kényuraik sem, ilyenek hamis ürügygyel sem találhatók; s vannak ellenben Áronai, nagytudományu, lelkes, jellemszilárd férfiai, kiket az ország imád, Európa csodálva emlit, s az egyetemes szabadelvü világ közvéleménye megkoszoruzott; ilyen vezérek mellett nem szabad hátrálni, kishitünek lenni, fillérkedni, hanem áldozni kell mindent, mit a jó honpolgár áldozhat; szóval szükséges a nemzeti öröktüzü lelkesülés- s a nagylelküség túlvilági varázsfényétől környezett honfiui optimismus.

A magyar nemzet, a szabadság ezen remek földének népsége, nem lehet oly barom, irigy, rablelkü s nemtelenül önző, hogy Bach vasigáját, rémrendszerét, elszegényitő terveit, találmányait visszakivánhassa, és az alkotmányos megyei életet és önálló törvényhatóságot az ugynevezett „Comitats-Behörde“ — megyei hatóság — féle postakiadói s rend- és kéméri hatáskörrel fölcserélje.

Szabad-e ingadoznunk? Mitől rettegünk? Előttünk tátongó örvény, mögöttünk sikamlós, járatlan bérci szikla-ösvény; nincs szabadulás. Fogadjuk el a mentő föltételeket, s a jó baráti kéz hidat ver számunkra az örvények fölött, s biztos kalauz lesz a vészjárta szirteken, s feltaláljuk a népboldogság virágos kertjét s az ohajtva várt aranyszabadság „Eldoradó“ját..... Syréni csábhangek az ilyenek, dicsérik a béke vánkosát, hogy a kinlódás töviseire vezessenek. Ne higyjetek. Amely nemzet hasonló tanácsokra hallgat, kiskoruságát még nem nötte ki, s valódi fogalma arról, mi a közszellem, kitartás? nem lehet.

Az országgyülést a tettleges hatalom feloszlatta, sorsát a megyei és városi bizottmányok folytatva osztják, s alkotmányos életünk alapköveiből naponta uj elfoglalásokat tesznek, sivár kilátásunk lehet nemzeti és alkotmányos győzelmekhez; tehát az értelem és igazság vonuljon vissza, engedjük azon örömet az anyagi erőnek, hogy tombolhasson tehetetlenségünk, önmegtagadásunk s kétségbeesésünk szemlélete fölött?... Nem, nem!

„Csak a bölcs emberek látják helyes világitásban az eredményt, látnak benne hatalmas csapást az elnyomás ellen, s látják a bizonyos győzelem előizletét, melytől csak az eszélytelenség foszthat meg bennünket, s melyet kitürés és szilárdság biztositanak nekünk. A gyönge elmék, kik ahelyett, hogy az ügy igazságában biznának, magukat az események által elragadtatják, kétségbe fognak esni; de a bölcs férfiak, kik inkább az ügy érdemét, mint ideiglenes sikerét veszik tekintetbe, azok küzdeni fognak érette azon erös hittel, hogy győzni fognak.“ Igy nyilatkozott Brougham az angol nemzeti nevelés tárgyában. Mi nem tehetünk jobbat, mintha alkalmazzuk e szavakat jelen hazai zilált állapotainkra, és a nemzet fenirt értelemben öregbülendő bölcsesége meghozza számunkra a bizonyos győzedelmet.

Ha a vak tudatlanság ijedez képzelt rémalakok árnyaitól, s ha a földhöz ragadt szégénység esik remegésbe mindennapi kenyere miatt, vagy ha vétkes ügycinkosai oldanak kereket, félvén az örök igazság boszuló kezét — mindezt érteni lehetséges; de a józan értelem tétovázása, a hitelt biztositó vagyonosság bátortalansága s a legszentebb politikai hitvallás követőinek határozatlan viselete az erkölcsi világban megfoghatlan tünemény.

Válságos napjainkban a megyei önálló élet egyik sarkalatos jogelve volt, a házi adó kivetését és behajtását az országos törvények értelmében a megyék számára megmenteni, és ezen szükségeket csak igy és nem másképen födözni. A megyék értelmisége, tisztikara, bizottmánya áthatva voltak azon gondolattól, hogy házi szükségeiket nem a császári pénztárakból és nem kormányszéki utalványozások után fogják pótolni; a föispánoknak e részben adott utasitások elvettettek, s kimondva lön a föltétlen ragaszkodás az 1837: 21, 1486: 64, 1723: 63, 176⁴/₅: 21, 1471: 11, 1715: 7, 1791: 19. t. cikkek rendeleteihez.

Ezen hazafias lelkesülést támogatta-e minden megyében az egyetemes lakosság közérzülete? nincs szándékom erről tüzetes kimutatással értekezni; vonatkozom tehát csak Csongrádmegye területére, hol a házi szükségek födözése végett kényszeritve volt a közgyülés már eddigelő a helytartótanács közbenjárását, segélyét, és igy a császári adópénztár készségét 30,000 pfrtig igénybe venni; mert különben a nervus rerum gerendarum hiánya miatt, a megyei önálló igazgatás életszervei menthetlenül fel fogtak volna akadni. Hogy történhet ilyen dolog épen Csongrád vármegyében, melynek az 1850. évi összeirás szerint 156,628 lélek számra rugó népességéből 147,924 magyar van (lásd ifj. Palugyai Imre Magyarország történeti, földirati s állami legujabb leirása IV. kötet 426. l.), és a nem magyar elemnek is hazafias érzületéről nincsen ok kételkedni? Hol rejlik titkos oka annak, miszerint ezen vagyonos lakosságu megye késett beszolgáltatni áldozatfilléreit a megyei önálló kormányzás fentartására? Való, egyes példái a lelkesedés-, a honfiui áldozatkészségnek nem hiányzottak, befizették sokan örömmel és teljesen a minden hold föld után fölvett 10 ujkros benevolum oblatum-féle önkénytes természetü összegeket, s e részben a megye egyik föur birtokosának mindszent-algyői uradalma követendő példát mutatott; hanem másrészről — ha jól vagyok értesülve — olyan uradalmak maradtak részben tartozásban, melyek birtokosai Magyarország legfényesebb nevü, leggazdagabb, leghazafiasabb és áldozatkész fődurai közé méltán soroltatnak. És hasonló mulasztások a közép és alsó osztályok soraiban sem maradtak példa nélkül.

Nem lehet tagadni, a megye lakosságának minden osztálya — főurainkat sem véve ki — az osztrák adórendszer által az elviselhetlenségig túlterhelve volt, és talán épen főuraink nagyterjedelmü majorsági földjeik s pusztáik után a földadó roppant súlya alatt fölegesen nagy mérvben görnyedtek, — méltánylást érdemlő körülmények; hanem mégis, midőn arról van szó, a megyei törvényhatóság önmaga, saját fiai áldozattételeivel tartsa-e fönn magát, vagy pedig egy törvényellenesen kivetett összegből? Csongrád vármegyének lakossága nem birna-e áldozni — végpusztulás nélkül — annyi ezer forintot, mennyi az önálló megyei igazgatás akadály nélküli fentartására, e válságos időszak lejártáig, elengedhetlenül megkivántatik?

Értesült a megye közönsége, hogy Csongrád város e célra mint város magán-jövedelmeiből 3000 frtot osztrák értékben felajánlott, miért nem követhetnék e nemes példát H.-M.-Vásárhely, Szentes, még nagyobb népességü és vagyonosságu városok?

Hiszen tiszta valóság, hogy a katonai hatalomkar által beszedett császári adóban benne vannak azon pénzösszegek is, melyek a megyei közigazgatási és törvénykezési szükségek födözésére szükségesek; de sőt az alkotmányos megyei kormányzás — az osztrák rendszerü kezelésnél jóval kevesebbe kerülvén, — még a megyei kiadások ellátására beszedett adóösszegekből jókora készlet a jövő évi költségek pótlására fenn is marad; ilyen körülmény mellett tehát csak rendes dolgot cselekszik a megyei alkotmányos igazgatás, ha szükségeit azon pénzekből födözi, melyek már e célra a megyei lakosságtól behajtattak; ugyde, mostan a megyei szükségek ellátása mellett az alkotmányosság elvét a megyének a házi adó kivetése- és behajtására vonatkozó törvényes jogát fentartani és megmenteni kell, s ezért amely vármegyének lakossága oda kényszeriti közönbös, egykedvü önviselete által alkotmányos tisztikarát és bizottmányát, hogy ezek vagy állomásaik elhagyása- és az alkotmányos megyei élet feladására kényszerülvék, vagy pedig a császári adópénztár készsége igénybevételére utalvák, — felelössé teszi magát a nemzeti közvélemény itélőszéke előtt, elősegitvén akaratlanul is azon kellemetlen lehetőséget, hogy a megye házi szükségeit kormányszéki kegy és nem alkotmányos uton beszedett, s osztrák rendszerüleg kezelt pénzekből fogja csak ellátbatni.

Éles fájdalom járta át egész valómat, értesülvén arról, hogy némely a rendithetlen hazafiság paizs-viselésével ékeskedő politikai irányadó kör egyik nevezetes tényezője megelégülne már a mult évi oct. 20-ki árnyék-alkotmánynyal is, s az adó és katonaállitás jogát az ellenfél ismert vágyai- és szeszélyeinek lenne hajlandó áldozatul dobni. Mi tagadás benne, kényelmetlen a mai helyzet; a zak-

látó bizonytalanság feszülten tartja az idegeket, a mindennapi sok keserü tapasztalás rontja a vért, a hatalombeli dualismus sérti az alkotmányos fogalmakat annál inkább, mert az alkotmányos hatalom életér és kar nélkül vesztegel, mig a másik a fegyver jogával vélt szabadságunk és erszényeink fölött nem korlátozhatólag rendelkezik. Minden kényelem, öröm a zaklatások gyötrelmeivel keseritve van. Nevezetes körülmények, de nem elégségesek arra, hogy muló természetü nélkülözések, ostromoltatások a keménycszivü hazafit a puhaság vánkosaira csábitsák; mert az ország bölcse Deák Ferenc szerint: „Az ország alkotmányos szabadsága nem oly sajátunk, melyről szabadon rendelkezhetnénk. Ha türni kell, türni fog a nemzet, hogy megmentse az utókornak azon alkotmányos szabadságot, melyet öseitől öröklött. Türni fog csüggedés nélkül, mint ösei türtek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait; mert amit erö és hatalom elvesz, azt idö és kedvezö szerencse ismét visszahozhatják, de miről a nemzet, félve a szenvedésektől, önmaga lemondott, annak visszaszerzése mindig nehéz, mindig kétséges.“ Ne feledjék ezen gyémánt becsü sorokat az érdekelt hazafiak, ne ismerjenek olyan érdeket, mi végett a magyar észkirály végzetszerü meggyözödésével magukat ellentétbe hoznák; mert az erkölcsiség sérelmével járó önzés magán-természetü dolgok és körülmények között is botrányos tény s társadalmi vétek; de önzés, közjellemü, hazai, nemzeti s becsülettel fel nem adható államjogügyekben megbélyegzö gyalázat, istenkáromlás s hittagadás, mitöl az erényesen élt és meghalt derék ösöknek hamvadó tetemeik sírjaikban is összerázkódnak.

Ha a közös jólét nem olthatott a nemzet szivébe közös, egyetlen, közcélra törö érzelmeket, — teremtsen köztünk a közös balszerencse, az országos közcsapás, mint egy emberben egy közös nemzeti és alkotmányos eszmeért lelkesülö ész- és szivvilágot; emelkedjünk az önmegtagadás, egyesült erö, közös összetartás, szét nem ágazó akarategység hihetlen magasságu zenithjére, és el nem veszünk, le nem igáztatunk; mert a nemzet ezen egyetemes erkölcsi összetartásában és emelkedett értelmi erejében s kiképzett szivbeli öszhangzásában nyilatkozó közszellem megmenti a polgárisult világ meleg rokonszenvétöl, osztatlan közvéleményétöl támogatott igaz hazai ügyet.

Volna bár szavam a vihar tombolása, hogy csodás hatalmával megrázhatnám az elfásult szíveket; s volnék eget földet megrenditö mennydörgés, hogy éber figyelemre birhatnám csattogó hangok óriási benyomásaival a süketül veszteglö füleket; volnék büvös-bájos zenekar, hogy felmagasztalnám delejes varázszsal az eltompult érzékeket; s bár tehetném csak egy órára, hogy saját lelkem, saját szivemnek föltételeit, eltökéléseit, reményét, vágyát, hitét, kitartását az ingadozó, a gyönge-elmü, a félénkek, a hitetlenek s a kevésbbé müveltek velöibe, szivvilágába, idegrendszerébe által játszhatnám s isteni ihletéssel betölthetném: nem kellene remegnem a haza jövője miatt, minek bizonyos diadalát ugyan lelki szemeimmel most is látom, de a közelben mutatkozó tüneményen — látván a lehangoltság, indokolatlan baljóslatok mindennapi embereit — fölötte sértenek.

Rendes, törvényes állapotban betöltheti minden honpolgár hazafiui kötelességét; ez nem érdem, hanem az állam iránt el nem engedhetö tartozás; mutassa meg tehát minden jóravaló honpolgár, hogy válságos idökben, a vész napjaiban akkor is tudja alkotmányos kötelességeit teljesiteni, midön ezek betöltése a nemzet fölött alkotményellenesen intézkedö tettleges hatalom által polgári bünül, hütelenségül rovatik fel; ki megállja a sarat vészben és viharban, az az én emberem, azt tartom olyan hazafinak, ki a nemzeti és alkotmányos jogok megvédésére hivatva van. Ilyen elhatározás és politikai jellem nélkül lehet valaki csendes magánember, szelid családapa, de nem kitürö s honmentö hazafi, mivel válságos idöszakban a Fabius cunctator-féle túlzott fontolgatás, visszatartás, aggodalom akaratlanul bár, de közvetve az ellenfél részére tesz jó szolgálatot, megmérgezvén észrevétlenül a közeli környezetben a kevésbbé képzettek és bátrak eszmevilágát s elhatározásait.

A szabad ember merész, csak önmagára támaszkodik. Szabadság a mi nemzeti becsületünk“ mondja Mackintosh. Ezen becses mondás sokat jelentö értelmét minden jó magyar honpolgárnak átéreznie kell, és átérezvén, nem fog találkozni, ki a köztanácskozási termeket a bölcseség ovakodásával kerüli, hanem öröm- és büszkeséggel fogja élvezni az alkotmányos jogokat és teljesiteni az ezekböl folyó kötelességeket, s nem fog visszarettenni az átfutó nyári viharhoz hasonló mulékony természetü kisérletek elöjelei-, vagy netalán bekövetkezhetö förgetegszerü rombolásaitól; s nem fog találkozni, ki az alkotmányos jogok ótalmára szükséges anyagi áldozatok meghozatalában, bármi árnyak és eszmék sötét alakjai s álokai elött föllelkesülésében mérsékelhetö, vagy épen visszatartóztatható legyen, mert mindnyájan a szabadságot a nemzet becsületének fogják tartani; ezen nagyértékü kincsért pedig a férfias önállás nemes hevületével védik meg a szabad nemzet azon büszkeségét, melynél fogva ez csak magára támaszkodván, minden külsö érdek-, benyomások-, fényegetéseken felülemelkedve, fiai tenni fognak mindent önmagukért a nemzetnek, és a nemzetért önmaguknak.

Avagy talán sokan a volt osztrák rendszer emlékeitöl elvarázsolva, kényelmesebbnek találjátok, hogy helyettetek, rólatok, nélkületek végezzék a tisztviselök a teljesitendöket. Ha volna honpolgár, ki igy gondolkoznék, mint éretlen kiskoru megérdemlené, hogy azonnal gondnokság alá helyeztessék; ki föl nem fogja becsét az önkormányzásnak; ki lelkesülni nem képes egy városi vagy megyei köztanácskozás tudományos, férfias, szabad szellemü vitatkozásai s az alkotmányos jogok nemes élvezetei között, az nem született magyarnak. Ilyen embervázak nem fogják a hazát megmenteni.

Lelkesüljünk!

A meghasonlás örvénybe vezet, a félelem megaláz, a szükkeblüség szégyent hoz reánk, nekünk eredeti rendeltetésünknek kell megfelelni, szabadságszeretö, bátor, vitéz, eleven, erényes, okos, nemesszivü s a hazáért minden áldozatra készeknek illik és szükség lennünk; ezekben határozódik fölegesen lovagias nemzeti jellegünk ös kinyomata. Ha életünk folyamának más irányt adunk, megtagadjuk apáink ös természetét, s elveszünk a föld színéröl menthetetlenül, mint kiveszett az aztek néptörzs Amerika magas síkjairól; mert bizony más idegen, de jóravaló népek nem fognak valami gyáva, érzéketlen, öntudat nélküli, vértagadó, szolgalelkü népcsordaért küzdeni, — minlelkesedésünk csak azon talismán, mely büvös csodás erejével nemzeti lételünket, szabadságunkat bevehetlen erös várrá igézi. És elleneink elöbb-utóbb a nemzeti összetartás és közszellem elszéditö magassága elött lerakják a sikertelenül vívott harcban eltompult fegyvereiket, meglevén irva Jób könyvében, hogy: „A képmutatók gyülekezete elpusztul, és tüz emészti meg azoknak sátoraikat.“

Alpár.

A szegedi három osztályu alreáltanoda ügyében.

A tanév közeledtével, mely köztudomás szerint f. évi novemb. 1-jén veszi kezdetét, azon mélyen tisztelt helybeli s közelvidéki szülékre nézve, kik gyermekeiket az iparos tanpályán kivánják kiképeztetni, kedves kötelességet vélek teljesiteni az által, hogy ha öket a helybeli alreáltanoda állapotáról s az abban elöadandó tantárgyakról, s egyéb ez ügyben tudni valókról értesitem.

Mint a hazai hirlapokból kivehettük, a m. k. helytartóság által javaslatba hozott tanterv szerint az alreáltanodák „polgári tanodák“ká lettek volna átalakitandók; mely átalakitás csak külalakilag, de nem benső lényegileg változtatta volna meg az érintett tanodákat, miután az ipartudományok a polgári tanodákban is elöadandók lettek volna.

Azonban az emlitett tantervjavaslat legfelsöbb helyen az idei tanfolyamra el nem fogadtatván: a reáltanodákra nézve célbavett módositás a legközelebbi tanévre elmaradt. Eszerint a t. c. szülék minden aggodalom nélkül küldhetik gyermekeiket a helybeli reáltanodába; mert abban mindazon tárgyak elö fognak adatni, melyek alapján a felsöbb reálosztályokba átléphetni.

Hogy pedig az illetök, kiket a reáltanügy némileg is érdekel, láthassák mily tudományt szerezhetni a nevezett reáltanodában: szabadjon annak tantárgyait elsorolnom, melyek a következök: vallástan, egyházi szertartás és történelem; magyar nyelv-, mondat- s irálytan, ide tartozik a levelek és a közéletben elöforduló iratok, u. m. árjegyzék, nyugtatvány, kötelezvény, folyamodvány, szerzödés stb. szerkesztésmódja; Magyarország történelme; földrajz s történelem, különös tekintettel hazánk földiratára; természettan; természetrajz; vegytan; számtan, váltó- és vámismével; mértan s mértani rajz; épitészet s épitészeti rajz; szabadkézi rajz; szépirás; német s francia nyelv; egyházi s müének.

A reáltanoda célja az elméleti ismereteket a gyakorlati téren teljesen megérlelni s oly mérvben elöadni, hogy a jó sikerrel bevégzett három évi tanfolyam után a tanuló bármely föreáltanodába ne csak fölvétessék, hanem ott helyét becsülettel meg is állhassa. Tanúk erre a pesti föreáltanoda azon növendékei, kik a Szegeden nyert képzettség után, kellö szorgalom mellett, többnyire teljesen kielégitö elömenetellel folytatták tanulmányaikat.

Az intézet szellemi irányát illetöleg szabadjon megemliteni, hogy a nemzetiség igényeinek s a hazai müipar kivánalmainak folyvást szem elött tartása mellett magyar jellegét pillanatig sem tagadta meg, s hogy benne igen sok német ajku tanonc lett szivben lélekben, nyelv- és viseletben magyarrá.

Már fönebb érintettem, hogy valamint az ország többi kath. tanintézeteiben, ugy a helybeli reáltanodában is az 186¹/₂. tanév november 1-jén kezdetik meg. Ennek következtében igen természetes, hogy a beiratások e f. hó utósó napjaiban fognak végbemenni.

Midön e sorokat irám, egyedül a jó ügynek kivántam szolgálni. Sokban, igen sokban hátra vagyunk. De hátramaradásunk szembetünöen látható, érezhetö a müipar mezején. E hátramaradás okait nemzetünk szomora történelmében nagyitóüveg nélkül is könnyen megtalálhatni. Politikai érettségünk Európaszerte ismeretes: szükség, hogy technikai szegénységünk is minél elöbb elenyészszék, s iparunk fejleményei hazánk jólétét s erejét növelvén, fajunk életrevalósága s a sok idegen erö nélkülözhetése mellett a müipar küzdterén Európa bármely müvelt nemzetével is bizvást kiállhassuk a versenyt.

Nem is hihetö, hogy volna e hazának oly tanférfia, ki nemzetének jólétét, szellemi s anyagi felvirulását igazán, minden mellékérdek s hiu önzés nélkül szivén hordozván: az ipartanodák fejlesztésére s országos érdekeinknek megfelelö irányban való virágzásbahozatalára tanácsát s befolyását lelkiismeretesen felhasználni hazafiui szent kötelmének ne tartaná.

Bója Gergely,
reáltanodai tanár.

October 20-án.

A „Korunk“ e napról a következö cikket hozza:

1861-et, ha visszafelé olvassuk, 1681 jö ki. Lássuk mit mond e korról a hires francia történész Theophile Lavalée „Histoire de la Turquie“ cimü munkájában a II. kötet 3. §-ában a 126-ik lapon:

„A porta tán nem is ereszkedett volna — igy szól Lavalée — alkudozásokba (a lengyelekkel, kikkel szerencsétlen háborut folytatott), ha figyelmét más oldalról a magyar ügyek nem vonták volna magukra.

Az ausztriai uralkodás gyülöletessé lett volt a magyarok elött. Leopold császár, hogy a protestantismus elöhaladását gátolja, katholikus buzgalmának túlhevében a prot. papokat gályákra küldötte; a vallásos üldözések uralmaihoz még a német tábornokok és kormányszék erőszakosságai, zsarolásai és pazarlásai járultak, akik Magyarországgal ugy bántak, mint hóditott tartománynyal. Hiába hivatkoztak a magyarok szerződéseikés alkotmányukra, amelyek nemzeti szabadságaikat szentesitették. (Megdöbbentö hasonlatosság.) Leopold kivégzésekkel felelt a legtörvényesebb követelésekre is; nem kimélte a legfényesebb családokat sem; több mágnás bakó keze által veszett el. Ily elnyomásnak zendülést kellett elöidézni. Gróf Tököly Imre kiszökvén fogságából, jelt adott a fölkelésre (1677); a magyarok elfogadták jelszavát: pro Deo et patria; négy év alatt nagy diadalokat vívtak ki az osztrákokon. A császár végre felvilágosodván a csapások által, átlátta a reformok szükségét, és az 1681. év végén a sopronyi országgyülésen engedett Magyarország követeléseinek. Ez engedmények kielégiték a mágnások egy részét és meggyengiték a függetlenség pártját; ezenkivül a nimwegeni béke, melyet épen akkor kötött volt Franciaországgal (XIV. Lajos), módot nyujtott Ausztriának, hogy minden erejét a pártütök ellen forditsa. Ily körülmények között Tököly a törökökhöz folyamodott; segitséget kért IV. Mahomedtöl és cserébe ajánlotta (suzerainité) elismerését. Folyamodott Franciaországhoz is. XIV. Lajos subsidiumot adott neki, sürgette a szultánt Magyarországra hadisereget küldeni, és arra birta a magyarokat és Erdélyt, hogy Oláhországgal Ausztria ellen szövetséget kössenek (1682)..... A budai basa parancsot kapott, Tökölyt, aki királyi cimet vett fel, segiteni. A császár gr. Caprera Albertet küldötte Konstantinápolyba a még le nem járt fegyverszünet fentartását sürgetni. A nagyvezir Kara Musztafa következöleg tette fel a békepontokat: Ausztria fizessen évenkint 500,000 frt adót; Leopold város és Guta várait rontsa le; Tökölynek adja át a Csallóközt, Murány és más várakat; minden magyar kapja vissza javait és kiváltságait; általános bünbocsánat födözze a multat. A követ visszaindult Bécsbe (aug. 1682). Néhány nap mulva a szultán a háboru jeléül kitüzette a lófarkakat a serail elött s elkezdette a roppant készülödést, amely egész Németországot borzadalommal töltötte el. Kara Musztafa Solimán hóditásai megujitásáról beszélt.... (Lett belöle Bécs ostroma, egy rendetlen és 150,000-re menö sereggel, melytöl Szobieszki mentette meg a németeket.) A félhold örökre elvesztette fényét.“

Eddig Lavalée. Néhol, mintha a mai kort festené.

Helybeli ujdonságok.

—*bp.* Dekner Sarolta k. a. hangversenye f. hó 22-én ment végbe Politzer S. ur diszes termében. Szépszámu hallgatóság vett részt e csaknem három óra hosszant tartó zeneélvben. A hegedümüvésznö játéka szép tehetség- és gyakorlottságra mutat. Mit játékában föleg kedvesen tapasztaltunk, az a nemzeti darabok elöadásában mutatkozó eredetiség. Reményi „Repülj fecském“jét meglepetve hallottuk a müvésznö ügyes nyirettyüje által elövarázsolva, s föleg a finale az „Ezt a kerek erdöt“ oly bátorság-, tüz- és eredetiséggel játszá, hogy a legméltóbb elismerés tapsviharával jutalmazá meg öt a müértö közönség. A román és

szerb dalok előadásában még nem hallottunk eredetiebb játékot hegedűn, mi mindenesetre e két nemzeti zene jelleme alapos ismeretére mutat. A közreműködő műkedvelők közt főleg P. H. házi kisasszony nem csekély élvezetet szerzett zongorajátékával a hallgató közönségnek. Záradékul a művésznő közkivánatra a „Szózat“ot játszá megható mély érzéssel.

— (Nőegyleti választmányi ülés.) A helybeli nőegylet holnap délután 3 órakor a belvárosi ovoda teremében választmányi ülést tartand, melynek tárgyai a rókus külvárosban alakitandó ovodára tett adakozások beszámolása s egyéb az ovodákat illető sürgősb teendők elintézése leendnek.

— Dekner Sarolta k. a. mult kedden tartott hangversenye iránt tanusitott szép részvéttől felbátoritva, ma estve a szinházban fogja hegedüni ügyességét a t. közönségnek bemutatni. Reméljük, hogy ezuttal is hasonló méltánylás kisérendi játékát.

— Kedden éjjel ujra tüz támadt felsővároson, s pedig t. polgárnagyunk háza végénél. Szerencsére csendes idő lévén, a vésznek hamar eleje vétetett.

— Szeberényi Lajos helybeli evang. lelkész s lapunk egyik jeles tollu munkatársa „Gyámintézeti évkönyv“et ad ki, melyre 1 frtjával előfizetni lehet szerkesztőségünknél is. A vállalat nemes célja megérdemli, hogy iránta minél több részvét nyilvánuljon a hazában.

— Ujabb adakozások a szegedi iparoslegényegylet számára: a helybeli temetkezési egylettől 50 frt, Králl urtól a nála lévő 29 frtból 9 frt, Barabás M. kefekötőtől 1 frt, Trautwein János pesti kegyesrendi tanártól 2 frt, összesen 62 frt.

Hazai tudósitások.

— A magyar királyi helytartótanács f. hó 19-én tartott üléseiben elhatározta magát, az ország válságos helyzetén segiteni törekvő felirással fordulni ő Felsége elé. E felirás — mint mondják — e kormányszék jelen, szintén válságos állását szem előtt tartva, az octoberi diplomát állitja fel kiindulási alapul, s miután szép de erélyes szavakban részletezve előadja azt, hogy még az octoberi diplomával garantirozott engedmények is már menynyire meg nem tartattak, áttér arra, hogy ezen hüséges királyi tanács legigazabb representatióinak is kivánatos sikere mindaddig nem leend, mig ő Felségének a birodalom érdekeire nézve, Magyarország ellenében túlféltékeny német tanácsosok szavára inkább leend alkalma hallgatni. Mellőztessék ez üdvtelen alkalom, bizzék ő Felsége magyar népében s magyar tanácsosaiban és jöjön le körünkbe Budára, foglalja el Mátyás fényes palotáját, győződjék meg személyesen a magyar közügyek állásáról, s a magyar kivánalmaknak jogos és a birodalomra nézve épen nem veszélyes voltáról: ekkor bizonyára még sok jóra fordulhatand, e hazában az uralkodó iránti bizalom és szeretet tüze ujra lángra lobban és százezrek fognak a Felség hódolatára sietni. Körülbelől hallomás szerint ez tartalma a különben több ivre terjedő feliratnak. (M. S.)

— A magyar királyi udvari kancellária körlevele a főispánokhoz az ujoncozás tárgyában: „Méltóságos főispán ur! Amint méltóságod előtt is ismeretes, ő cs. s ap. kir. Felségének m. évi oct. 20-ik napjáról kelt legfelsőbb határozatai szerint az egész birodalom közös érdekeire vonatkozó katonai és adói ügyek azon tárgyak közé soroztattak, melyekre nézve a törvényhozás további intézkedéseig az eddig fenállott rendszabályok érvényben tartandók. Miután ennek folytán ő cs. s ap. kir. Felségének a legközelebbi rendes katonaujoncok kiállitása iránt legmagasabb parancsa hozzám leérkezett, és ezen ügynek sikeres és igazságos végrehajtásában a vármegyéknek, és különösen a főispánoknak közremunkálása, — mely a fönemlitett legfelsőbb határozatok szerint meg sem is tagadható, nélkülözhetlen volna: felszólitom méltóságodat, sziveskedjék a forduló postával határozottan nyilatkozni aziránt, vajjon minő kilátása vagyon méltóságodnak a kormányzására bizott vármegyében ezen ujoncozásnak a megyei tisztviselők általi végrehajtása iránt, és azon esetre, ha a vármegye a sedékezeket megtagadná, mennyire számolhat ő cs. s ap. kir. Felsége méltóságod készségében aziránt, hogy az ujoncoknak kiállitását tettleg elő fogja segiteni, és különösen minő lépéseket szándékozik méltóságod eziránt a célnak elérésére mind tervezni, mind pedig végre is hajtani. Ez alkalommal el nem mulaszthatom méltóságod figyelmét egyszersmind arra felhivni, hogy az adónak katonai erőhatalommal való behajtása, amint ezt méltóságod is belátandja, állandóul nem tarthat; ezen viszás helyzetnek megszüntetése azonban szintén csak a vármegyék és főispánok közremunkálása által eszközölhető. Felszólitom tehát méltóságodat, miszerint fönemlitett nyilatkozatát az e részbeni célnak elérésére méltóságod és a kormányzására bizott vármegye részéről várható közreműködő lépésekre is kiterjeszteni sziveskedjék. Méltóságodnak Bécsben 1861. Mindszenthó 18-án gróf Forgách Antal.“

— Az 1862-re szóló adó iránti legmagasabb rendelet értelmében az 1861-ki közigazgatási évre szükségelt közvetlen adók kiszabása, tartozásba vétele és beszedése iránt a netalán szükségesnek mutatkozó és alkotmányos uton elhatározandó változtatások beálltaig azon határozmányok veendők foganatba, melyek az 1861-ik évre szolgáltak zsinórmértékül. Midőn tehát a cs. kir. adó- és pénzügyi hatóságok oda utasittatnak, hogy a közvetlen adók kivetését, tartozásba vételét és behajtását a fenálló rendszabályok értelmében eszközöljék; a községek, testületek és adókötelezettek ebbeli kötelezettségök teljesitésére annál inkább felszólittatnak, miután az elmulasztás káros következményeit magoknak fogják tulajdonitani. Különösen a községek- és testületeknek a fenálló rendszabályok és adótörvények értelmében az egyenes adók kivetése, tartozásba vétele és behajtása körül őket illető közreműködési kötelezettségökre azzal figyelmeztetnek, hogy azon adóösszegek, melyek ezen közreműködés nem teljesitése miatt be nem hajtathatnának, a községek és testületek jövedelméből és vagyonából fognak behajtatni. Budán, 1861-ik october 18-án. A cs. k. nagyváradbudai országos pénzügy-igazgatóságtól.

— A „P. L.“ bécsi levelezője a magyar ügyek állásáról következőket irja: A kiegyenlités eszméje teljesen el van ejtve, a magyar országgyülés egybehivásáról szó sincs. Az uj, erélyes rendszabályok kivitelére Forgách gróf vállalkozott. Gebringerrel elhallgattak. A kancellária most már kész a megyéket faloszlatni. A főispánokhoz menesztett esküforma is ezt célozza. — A biztosoknak főfeladatuk, uj megyehatóságok szervezésére, — a legtöbb adót fizetőkből alakitandó bizottmányoktól itt is tartanak, hogy akadályozni fognák a kormány rendszabályait, tehát azok alakitását nem sürgetik. Akadt vagy nyolc tanács, mely jegyzőkönyveit a helytartóság felhivására beküldé, ezektől elvárják, hogy helyeiken megmaradnak; ugyszinte a helytartósági személyzet is. Majláthtal még tart az alkudozás, noha visszalépése mindinkább valószinü. Azonban gr. Apponyi alkalmasint megtartja helyét, mely a politika körén kivül áll. Az országbirói értekezlet határozatai is gyakorlatban maradnak az uj provisorium alatt, melynek még csupán neve hiányzik. Tehát a biztosok által kinevezendő disponibilis cs. hivatalnokok a magyar törvények szerint fognak működni, — s minthogy e törvényben nem jártasok, valószinüleg az octoberi vivmányok ez egyetlen maradványa is veszélyben forog.

— A helytartótanács meghagyta Békésmegyének, hogy semmisitse meg Békés városa azon határozatát, melylyel az országgyülés óvását magáévá tette; továbbá, hogy e határozat inditványozója és pártolói ellen vizsgálatot rendeljen.

— Gödöllő, mivel ott a m. héten az elesett honvédek emléke ünnepélyesen fölszenteltetett, büntetésül egy csapat lovasságot kapott szállásba. Legközelebb az ünnepély rendezői ellen kereset fog intéztetni.

Vegyes hirek.

— (Türr nejének válasza a magyar hölgyekhez.) Azon aranyos magyar főkötőt, melyet lelkes magyar hölgyek, Bonaparte-Wiese Adeline nászára küldtek, a tábornok lelkes neje a következő — francia nyelven irt — sorokban köszöné meg: „Hölgyeim! A rokonszenv azon jele, melyet önöktől kaptam, melegen hatá meg szivemet! ezer köszönet érte. Miután a szabadság egyik leglángolóbb védőjének nejévé lettem, szivem által magyar nővé is váltam, osztva önök vágyait és reményeit. A tábornok Olaszország függetlenségéért ontva vérét, még jobban megerősité a kötelékeket azon két nemzet között, melyeket hasonló szenvedések próbáltak meg, s melyek együtt remélik, hogy ugyanazon ujjászületés által fognak megjutalmaztatni. Anyám által oly családhoz tartozva, melynek feje a nemzetiségi ügyeket pártolja, s a szabadság és függetlenség egyik bajnokának nevét viselve — büszke vagyok rá: hogy egy oly nemes haza fogadott leánya lehetek, s óhajtásaim az önökéihez csatlakoznak, hogy vajha e martyrjaink vérétől öntözött föld felett nemsokára uj korszak derüljön. Köszönet! Fogadják önök tőlem a hála érzetének kifejezését oly szivesen, a mint én vagyok önöknek, hölgyeim őszinte barátnőjük és testvérük Türr Adeline.“

— Azon hir, hogy az uj szultán beéri egy nővel, mese volt. A „M. Post“-nak e hó 7-éről irják Stambulból, hogy az uj szultán nem csak megtartotta az elődje serályában örökölt 800 nőt, hanem ezeket meg is szaporitotta annyira, hogy serálya jelenleg 1300 hölgygyel dicsekszik.

— Angol lapok közlik Kossuthnak egy iratát melyet M. Adam scot barátjához Glaskowba intézett, és melyben a magyar kérdést tüzetesen tárgyalja. Dicséri a magyar országgyülést, hogy nem hagyta el a törvényes tért. Helyesli, hogy Magyarország passiv ellenállást tanusit. A magyar kérdés megoldása Kossuth nézete szerint, összefügg az olasz kérdés megoldásával és ezért felszólitja az olaszokat, hogy a velencei kérdés megoldásához fogjanak.

— A „Patrie“ bécsi tudósitója a zágrábi országgyülési küldöttei fogadtatását jelentvén, következő megjegyzésekkel kiséri: „Bécsben jól tudják, mikép Horvát- és Szlavonországba a magyar párt jelentékenyen van képviselve, s jobbára a nagyobb földbirtokosokból áll; továbbá: hogy e párt mindent elkövet arra, hogy Horvát és Szlavonország unioja a magyar koronával ismét kimondassék. Ezen eshetőség létrejötte az osztrák kormányra kiszámithatlan következményeket hozhatna; gondosan örködnek tehát, hogy a kormány érdekeinek e fenyegető veszélye elhárittassék.“

— Bécs város pénzügye kicsiben hasonlit az osztrák birodalom pénzügyéhez. A város bevétele a jövő évre 2.364,800, a kiadás 5.086,000, s igy a deficit 2.722,000 ft.

— A „Presse“ f. hó 20-iki cikkében meglepő nyiltsággal kinyilatkoztatja, hogy csak a császár az oka, ha Ausztria nem szabad. Egész szárazan elmondja, hogy a mult évi oktober havának sokkal nagyobb és tágasbkörü engedményeket kell vala hoznia, hogy Ausztria átalakulását eszközöltessék. (Aligha nem a sanda mészárost utánozza a jó Presse!)

— Szerbiában megkezdődött a fegyverfogható férfiak összeirása, hogy a hadsereg rendezése megkezdődhessék, s legfölebb 4—5 hó alatt bevégeztessék.

— Prágában csakugyan megülték ünnepélyesen okt. 20-ikát. Délelőtt 10 órakor nagy mise tartatott, melyen tömérdek nép volt jelen. A város estve ki volt világitva. (Boldog csehek!)

— A porosz királypár koronázása f. hó 18-án ment végbe nagy ünnepélylyel Königsbergben. A király önmaga tette fejére a koronát, valamint a királynénak is. Az udvari szónok csak az egyházi imákat s áldást végzé.

— Hercegovinából irják a „Srb. D.“-nek: A lelkesedés és szabadságérzet oly magas fokon áll a hercegovinai harcosok keblében, hogy kifejezésére szavat nem talál a levelező. Mindenki nyughatatlanul várja az ellenséggeli összeütközés percét. A kereszténycsapatok közt számos harci öltönybe öltözött szerbnő van, kik a felkelőkkel a törökök ellen vivni készek. Bukalovics vajda csapata az ausztriai tartományokból is számos ujoncot kap. Egy raguzai legelőkelőbb kereskedő háztól Barlovics Mikó a napokban utazott el, hogy a szabad csapatokhoz beálljon.

TÁRCA.

Emlékkönyvbe.

(Byron után angolból.)

Miként rideg síremléken
Egy név a vándort feltartja,
Bár aként vonzana nevem,
Ha szemed e lapot látja!

S ha majd évek lefolytával
Elolvasod rajta nevem,
Emlélj reám egy sohajjal,
S gondold, hogy itt nyugszik szivem.

.sz.

Egy magyar hölgy.

Történeti beszély

Varga Ferenctől.

I.

Hajdan egy hatalmas néptörzs uralgott Ázsia virányin; szép, mint a kék vizen uszkáló hattyú; erényekben gazdag s tündöklő, mint a bíborszinben fölkelő nap; erős és bátor, mint a puszták oroszlána, mely hatalma érzetében büszkén lépdeli át Szahara kiaszott sivatagát.

E néptörzs, ha együtt marad, ha összetart, az egész világot meghódithatá, s a legyőzött népfajok fölött határtalan kényurként uralkodhatott volna.... Oh de a sors másként határozott fölötte! Az erős nemzettest szétszakadozott; az egyik rész elment nyugotra, fölkeresni ős hazáját, — a másik kelet mesés földére távozék, s kiragadván az ott uralkodó nép kezéből a hatalmat, a még mai napig is fenálló roppant török birodalom alapját megveté.

Az uralom- s birvágy hasonló a vizbe dobott kő által fellocsolt buborékhoz, mely eleinte csak igen kicsin hullámgyürüt hajt maga körül, később azonban a kör már mindinkább nagyobbodik, mignem végre az egész vizterületet ellepve, csak a partoknál enyészik el.

A hatalomra vergődött nép villámsebességgel terjesztő uralmát. Ázsia gyönyörü tartományai egymásután hódoltak meg neki; s midőn már délről nem volt semmi gát, mely rohanó árjának ellentállott volna, visszafordult ismét nyugot felé, s vadul hömpölygte át az ázsiai görög birodalom virágzó tartományait, átkot vivén magával s pusztulást hagyva mindenütt maga után....

A vészes felhők dörögve közelgtek Európa pihenő ege felé.

A görög császár kért, panaszkodott; Európa kacagott, s egyszerre csak azon vette észre magát, hogy „Hannibal ante portas!“ a veszély berontott; a kereszténvvilág védbástyája, Konstantinápoly elesett.....

A Sófia templomáról háromszoros „Allah“ kiáltás hirdeté az ozmán had győzelmét.

Európa eleinte ugyan megrendült a vészhir hallatára; de félelmét, melyet még időelőttinek vélt, csakhamar leküzdvén, ujra előbbi hibájába — a könnyelműségbe esett vissza.

De nem igy a kis Magyarhon. Ő fel tudta fogni a feléje közelgő veszély nagyságát, s készülni kezde a nagyszerü küzdelemhez, mely később öt, mint zord harci iskola, századokon keresztül edzé, nevelé.

A balsejtelem nem csalt. A hosszu ut viszontagságai s az idők mostohasága elfeledteték a testvért testvérével; s az első ágyuszó, mely nemsokára kelet s nyugot összefolyó határain eldördült, borzasztóvá tevé a két rokon nemzet találkozását.

Ez idő óta a magyar s török egymásnak ellenségeivé lőnek.

A magyar nemzet ezentúl, mint egykor az Ur templomát épitő zsidók, egyik kezével ősi alkotmányát emelé, a másikkal pedig kardot forgatva, vívott az édes haza ostorzója ellen; s a pulya Európa bámulva tekintett a maroknyi népre, mely a keresztény hit dicső eszméjeért annyira fel tudott lelkesülni, hogy annak érzetében a tenger fövenyének sokaságával vetélkedő roppant török haddal is kész volt bármikor szembeszállni.

Dicső napok voltak ezek. A nyert csaták diadalai fényt, dicsőséget árasztottak a magyar névre, s hösi hirével betölték az egész világot....

Ott de eljött nemsokára a mohácsi vész átkos napja, s gyászfátyolt vont Magyarország ege fölé; a nemzet diszei, virágai elhullottak a csatatéren; hazánk temető, népünk árva lön....

Ezentul történetünkben csak gyászos emlékekkel találkozunk, melyeknek szemléle e fájó érzettel tölti be a honfikeblet.

A letarolt föld, mint egy nehéz beteg, sápadtan terült el a láthatáron; a kiaszott fü s dudva lommá vegyülve, födte szomoru arcát, nem rengett fölötte arany kalász, hisz a nép erdők- s hegyekbe bujdosott, s nem volt, ki magot vessen a vértől felázott földbe.

Szomoru lett a táj, puszta és vadon; kihalt belőle az élet, a kolompos nyájak nem legelésztek fölötte, a pásztorfurulya nem elevenité varázsos estéit; egyedüli lakója, a katangkoró is lecsüggesztett fővel hajlongott rajta, s a dalos pacsirta, mely a kiégett pázsiton a nap heve ellen árnyat nem talált, búsan röppent föl az ég felé, s a véres földön eltemetetlenül fekvő haldoklók borzasztó sohajait fölvivé magával, hogy azokat ott a Mindenható előtt elnyögje, elpanaszolja.

A távol láthatár kékes homályában több helyt sürü füstoszlopok gomolygtak ég felé; messziről azt hinnéd, hogy mind megannyi oltártüzek, melyeket a nemzet hálajelül gyujtott a hatalmas istenségnek, pedig nem mások azok, mint a pusztult falvak kialvó, vagy ujra föléledő üszkeinek terjengő füstjei.

A sürü gaztól fölvert járatlan utakon rakodott társzekerek robogtak tova nehéz terheikkel; rablott holmik s magyar véren szerzett drága kincsek ezek, melyeket a zsarnok ellen szétvert táborok-, vagy békés hajlékokból durván összehordott. Ott ismét tarka csoportok jöttek szinaj kelett dalt dudolva, közben férfiak, nők s gyermekek, durva szijakkal egymáshoz füzve, fáradtan hullongtak előre — rabmagyarok ezek a feldúlt hazából, kiket a vad török megfosztott az élet szép szabadságától, s kiragadván őket édes övéik ölelő karjai közöl, elhurcolja őket messze keletre, bús rabszolgaságba.

Síri csend a mezön, némaság a városok roskatag falai közt; Buda vára s vele az egész hon rabigában nyögött, s a magyar nemzet másfél századon tül gyászolta önokozta szomoru sorsát.

Hajh! de a nagy Isten végre megeléglé a kiállott szenvedést, s romlást hozott a török nemzetre, mely a leigázott honban már egészen biztosnak s otthonosnak érezvén magát, a jólét puha párnáján tespedett harc nélkül, tétlenül; mi öt — mint egykor Delila buja karjai Sámsont — elpuhitá, gyávává tevé.

Ezt látván a haldokló nemzet, ujra éledni kezdett, s az egyes csapatok, melyek némely félreeső rengeteg-, vagy elhagyott várfészkekben fentarták függetlenségöket, lassankint elöszállongtak sötét odvaikból, s nagyobb csoportokká egyesülve, mint bolygó tüzek bukkantak itt-ott fel, s a meglepett gondtalan török csapatok közt nem csekély kárt okoztak.

A történelem e korból számtalan höstettet jegyzett föl tisztes lapjaira, melyek mind megannyi becses ereklyéi drága véren szerzett fényes multunknak; azonban még több az, mit a sokat szenvedett nép szája számunkra megőrzött.

Lássunk egyet a sok közöl.

(Folyt. köv.)

ÜZLETI HIRNÖK.

(Sz.) Szeged, 1861. oct. 25. A gabnaüzletben a buza folytonosan jó keletnek örvend, s a helybeli kiviteli műmalom számára is történt e hét folytán némi bevásárlás. Általán véve az üzlet szilárd, miután a termelők aggodalmai a tartós szárazság miatt nem alaptalanok, habár a szántások nagy ügygyel-bajjal vége felé járnak is. Azonban vannak még ezenfelül is bajok, melyeken egy jó eső sokat segithetne, miután a férgek is elszaporodnak a földeken olyannyira, hogy az elvetett magot részint kieszik, részint kitürjék, s igy a vetéseket nagyban megrontják.

Időjárásunkon utósó tudósitásunk óta semmi változás nem történt; száraz és hüvös éjszaki légömlés uralg, de csekély mértékben. A lég tetemesen meghült, reggeli légmérsék (—2°R), délutáni (+9°R).

Szegedi piaci árak: Borsó m. 6 ft. 50 k. Lencse 6 tt. 40 k. Paszuly 4 frt 80 kr. Köles 3 frt 20 kr. Burgonya 1 frt 40 kr. Marhahus fontja 20 kr. Juhhus 16 kr. Sertéshus 24 kr. Szalonna mázsája 34 frt — kr. Zsir itcéje 64 kr. Lángliszt mázsája 14 frt — kr. Zsemlyeliszt m. 9 frt — kr. Kenyérliszt itcéje 7 kr. Kukoricaliszt itcéje 6 kr. Árpadara 2 itce 16 kr. Köleskása itcéje 11 kr. Rizskása fontja 24 kr. Faolaj fontja 80 kr. Repceolaj 40 kr. Lenmagolaj 54 kr. Faggyu mázsája 41 frt — kr. Faggyugyertya öntött fontja 44 kr, mártott 36 kr. Szappan fontja 30 kr. Körösfa öle 16 ft 20 kr. Tölgyfa 12 frt 20 kr. Lágyfa 9 ft 50 kr. Kőszén vékája 44 kr. Széna m. uj 2 frt 40 kr. Szalma m. 1 frt 20 kr. Kender m. 21 frt. Len 40 frt.

Közlekedés.

Indulások a vasutakon.

Szegedről Pestre 1 óra 10 perkor d. u., 2 óra 50 perckor éjjel.
— Temesvárra 1 ó. 40 p. délután, 10 óra 15 p. este.
Temesvárról Szegedre 6 ó. 55 p. reggel, 11 ó. 25 p. éjjel.
Pestről Bécsbe 9 óra 12 pkor reggel, 9 óra 20 p. este.

Érkezések a vasutakon.

Szegedről **Temesvárra** 6 ó. 35 p. este, 1 ó. 41 p. éjjel.
Temesvárról, Szegedről **Pestre** 8 ó. 23 p. reggel, 8 ó. 27 p. e.
Ceglédről **Szegedre** 1 óra 10 p. délután, 9 ó. 57 p. este.
Pestről **Ceglédre** 8 óra 10 p. reggel, 6 óra 15 p. délután.

Bécsi pénzárfolyam okt. 24-én.

5% metalliques 79.60; nemzeti kölcsön 66.10; bankrészvények 735.—; hitelintézeti részvények 177.50; ezüstagio 137.65; londoni váltók 137.25; arany darabja 6.54.

Vizállás.

TISZA SZEGEDNÉL oct. 26-án 0' 5" 0'"

Felelős szerkesztő: **Szabó Mihály.**

HIRDETÉSEK.

2098. sz. (273—3)

Árverési hirdetés.

Szeged város törvényszéke részéről a folyó évi $^{2098}/_{3011}$. számu határozat folytán közhirré tétetik: mikép néhai Körmös János után maradt és Körmös Jánosnő nevén telekkönyvileg irva levő, azonban 1853. évi augusztus 28-án költ adás-vevési szerződésnél fogva, gyámhatóságilag jóváhagyva, o. é. 315 frtért Német Imrének és hitvese Czifra Katalinnak eladott 82. szakasz, 3032. számu, 96 négyszög öl telkü leégett háznak, nevezett vevők beleegyező nyilatkozatuk alapján árverés utján leendő eladására határidőül a **f. é. oktober hó 26-ik napjának** délelőtti órái, az árverésnek ekkori nem sükerülése esetére pedig második határidőül a **f. évi november 9-ik napjának** délelőtti órái Szeged városházánál létező telek-hivatal előtti helyiségbe azon kijelentéssel tüzetnek ki, hogy az ezen árverésben részt venni kivánók, bánatpénz fejében előlegesen 20 frtot letenni tartoznak, vevő pedig az egész vétel-árt az árverés napjától számitott 15 nap alatt lefizetni, és a vett birtoknak nevére leendő átiratását saját költségén eszközöltetni köteleztetik.

Felhivatnak egyuttal az eladás tárgyaul szolgáló ingatlanságra jelzáloggal netalán biró hitelezők, hogy e részbeni igényük bejelentését az eladás megtörténteig teljesiteni kötelességüknek ismerjék.

Kelt Szegeden, 1861. évi september 23-án tartott polgári törvényszékből.

2160—3076. sz. (275—2)

Árverési hirdetés.

Szeged város törvényszéke részéről a f. évi $^{2160}/_{3076}$. számú határozat folytán közhirré tétetik, mikép idősb Masa István kérelmére, végrehajtást szenvedett Nágel Farkas nevén telekkönyvileg irva lévő, 83. szak. 4059. számú 177 négyszög öl telkü háznak, azt előbbi árverésen megvevő, de az árverési feltételeket nem teljesitő Weiner Dávid veszélyére eszközlendő ujabbi árverés utján, 1061 frt vételi árbai kitétel mellett leendő eladásra határidőül a f. évi oktober 26-ik napjának délelőtti órái, Szeged városházánál létező telekhivatal előtti helyiségbe azon kijelentéssel tüzetnek ki, hogy az ezen árverésben részt venni kivánók előlegesen 150 frt bánatpénzt letenni tartoznak, vevő pedig a vételár felét a bánatpénz beszámitásával 6% kamatokkal együtt a leütés napjától 1 hónap alatt, másik felét szinte a leütés napjától számitott 3 hónap alatt 6% kamatokkal együtt lefizetni, és a megvett háznak nevére telekkönyvileg leendő átirását saját költségen a vételáron kivül eszközölni köteles leend; — felhivatnak egyuttal az eladás tárgyául szolgáló ingatlanságra jelzáloggal netalán biró, de külön értesitést nem vett hitelezők is, hogy e részbeni igényük bejelentését az eladás megtörténteig teljesiteni kötelességüknek ismerjék.

Kelt Szegeden, 1861. sept. 24. tartott törvényszékből.

Vadász Manó,
főbiró.

2161—3077. sz. (276—2)

Árverési hirdetés.

Szeged város törvényszéke részéről a f. évi $^{2161}/_{3077}$. számu határozat folytán közhirré tétetik, mikép Őrhalmy ezelőtt Müller József, Müller János és Lajos részére elmaraszlalt Nagy Péter nevén telekkönyvileg irva lévő 76. szak. 1007. számú 152 négyszög öl o. é. 800 frtra becsült telkü háznak árverés utján leendő eladásra határidőül a f. évi oktober hó 26-ik napjának délelőtti órái, — az árverésnek ez alkalommal nem sikerülése esetére pedig a f. évi november 30-ik napjának délelőtti órái Szeged városházánál létező telekhivatal előtti helyiségbe oly kijelentéssel tüzetik ki, hogy az ezen árverésben részt venni kivánók bánatpénz fejébe előlegesen száztóli 10% bánatpénzt letenni tartoznak, vevő pedig a vételár felét a bánatpénz beszámitásával az árverés napján azonnal, másik felét az árverés napjától egy hónap alatt 6% kamataival együtt lefizetni, és a megvett háznak telekkönyvi általirását a vételáron kivül vevő saját költségén eszközölni köteles leend; — felhivatnak egyuttal az eladás tárgyaul szolgáló ingatlanságra jelzáloggal netalán biró, és külön értesitést nem vett hitelezők is, hogy e részbeni igényük bejelentését az eladás megtörténtéig teljesiteni kötelességüknek ismerjék.

Kelt Szegeden, 1861. évi sept. 24-én tartott törvényvszékből.

Vadász Manó,
főbiró.

(269—3)

Hirdetés.

Szeged város tanácsa részéről közhirül tétetik: hogy a közgyülésileg eladásra rendelt Széchenyi-téri üres házhelyekből, a Grünn és Göcz házak előtti 2-ik és 3-ik számmal jelöltek, valamint a Ferenctéri hat üres házhelyek örök eladása iránt f. évi oktober hó 30-án d. u. 3 órakor a tanácsteremben nyilvános árverés fog tartatni.

Miről 10% óvpénzzel leendő megjelenés iránt venni kivánkozók annak megérintésével értesittetnek, hogy a vonatkozó eladási feltételek az alkamarási hivatalban i döközben is megtekinthetők.

Szeged, 1861-ik évi oktober hó 18-án.

Osztróvszky József, polgárnagy.

(270—2)

ÖKÖL MÁTÉ

téglaégettető Szegeden

lakását a templomtéren lévő Masa-féle ujházba tette át.

(268—2)

Házeladás.

Felsővároson a Teleki-utcában lévő özv. Ábrahám Antalnéféle 1288. régi, 1178-ik uj szám alatti ház az örökösök által szabadkézből eladandó. Bővebb tudomást szerezhetni felőle **Ábrahám Antal** urnál.

(257—7)

Szőlővesszőeladás.

180 ezer egy éves ültetni való gyökeres szőlővessző, ezrét 10 frtjával.
10,000 gyökeres ültetni való lugas vessző, muskatal és kecskecsecsüek ezrét 15 frtjával,
100,000 sima szőlővessze, válogatott fajokban, ezre 3 frtjával kapható **Maygraber Gusztáv** szállásán a Madarásztó mellett.

Megrendeléseket **Burger Zsigmond** ur könyvkereskedése is elfogad, vagy pedig a birtok tisztje **Tary Sándor** post rest. Szeged.

(267—3)

Hirdetés.

Egy jókarban lévő használt zongora szabadkézből eladandó. Bővebb tudósitást ád **Bakay Nándor** ur.

(274—2)

Házeladás.

Vidáts János özvegye Jozefa után maradt 107. sz. alatti ház Uj-Szegeden, az örökösök kivánatára **f. évi oktober 26-án** tartandó első, és szükség esetén **november 26-án** tartandó második nyilvános árverésen eladatni fog. A ház becslési ára 1200 frt osztr ért. Az árverés előtt 10% bánatpénz, utána pedig a vételár készpénzben lészen fizetendő.

(278—1)

Illmer Károly

az első cs. kir. szabadalm. dunagőzhajózási társaság
gyors-gőzhajóinak vendéglőse,
tisztelettel értesiti a t. c. utazó közönséget, hogy ő a

„Páris város“hoz cimzett szállodát

Pesten, a váci uton 11-ik szám alatt

átvette, és a kor igényei szerint legcélszerűbben bebutorozta. Főfeladatául tüzé ki, hogy mindenkit, ki őt becsesz látogatásával szerencséltetni fogja, kényelem, tisztaság, jutányos és pontos szolgálat által tökéletesen kielégitsen. Számos látogatásért teljes tisztelettel esd

Illmer Károly.

(277—2)

Witkowszky Lőrinc

épitész és helybeli rajztanár,

ajánlja magát a t. c. épitkező közönségnek bárminemü gazdasági vagy polgári épületekhez szükséges épitészi tervrajzok készitésére, sőt az épitkezési vezetésére s felügyeletére is.

Lakása: Tükör-utca 60-dik szám.

(279—1)

Mindennemü

tan- és segédkönyvek,

gymnáziumi, ugy alreál- és elemi tanulók számára, eredeti bolti áron kaphatók

Burger Zsigmond

könyv-, szépmü-, rajz- és iroszer-kereskedésében.

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Burger Zsigmond könyvnyomdájában.